

Arbitrajul

Vă prezentăm în continuare arbitrajul, ultima parte dintr-o serie de patru articole în care am examinat metodele alternative de rezolvare a conflictelor în sistemul juridic american.

În comparație cu celelalte metode de rezolvare a conflictelor, arbitrajul este procedeul cel mai asemănător cu procedurile judiciare desfășurate într-o instanță de judecată. În general, arbitrajul este cunoscut ca fiind „creat printr-un contract”. Reprezentând voința părților, acest mecanism oferă părților o flexibilitate unică în rezolvarea eventualelor dispute care ar putea apărea. Cu toate acestea, arbitrajul este procedura juridică cel mai puțin înțeleasă de oameni.

Partea nedreptățită, cunoscută sub numele de „petent”, începe procedura arbitrajului prin înregistrarea unei petiții îndreptată împotriva celui care l-a nedreptățit, „intimatul”. Aceste roluri sunt foarte similare cu „reclamantul” și respectiv „pârâatul” dintr-un proces civil tradițional. Deși părțile se pot reprezenta singure (*pro se*), de multe ori complexitatea cauzelor necesită angajarea unui avocat.

Spre deosebire de instanțele federale sau statale, în arbitraj nu există judecători. De obicei, acest rol este asumat de experți din diferite ramuri ale industriei, care funcționează în calitate de quasi-ofițeri judiciari. În funcție de daunele solicitate, petiția poate fi hotărâtă de un singur arbitru, sau de un complet format din trei arbitri. Anumite procese de arbitraj se judecă *ad hoc*, ceea ce înseamnă că părțile sunt libere să își desemneze procedura lor proprie, aplicabilă doar cazului lor. În general însă, părțile aleg aplicarea unor proceduri deja stabilite. De exemplu, modul de rezolvare a disputelor care apar între brokeri și investitorii particulari este reglementat de către *National Association of Securities Dealers* („NASD”). Dacă petentul solicită daune peste 50.000 USD, disputa este audiată și hotărâtă de un complet format din trei arbitri. Majoritatea controverselor cad sub auspiciul organizației *American Arbitration Association* („AAA”), care pune la dispoziția părților arbitri neutri pentru a rezolva conflictul. În acest sens, o altă agenție notabilă este și *Judicial Arbitration Mediation Service* („JAMD”). Pentru serviciile pe care le oferă, toate aceste organizații (NASD, AAA, JAMD) taxează onorarii atât pentru inițierea procedurii de arbitraj, cât și pentru orele pe care arbitrii le dedică apoi rezolvării conflictului, pe perioada conferințelor pre-arbitraj și a procesului de arbitraj în sine.

Deși un proces civil tradițional implică depunerea la dosar a mai multor moțiuni (înscrisuri judiciare analizând diferitele aspecte legislative și de procedură aplicabile într-un proces), arbitrii pot limita sau pot permite angajarea părților într-o dispută prelungită pe tema legislației aplicabile conflictului lor, înainte de audierea fondului conflictului. Pe lângă aceasta, înainte de audierea finală există o perioadă în care părțile adună probele necesare dovedirii pretențiilor lor. În această fază preliminară, părțile fac schimb de înscrisuri relevante cauzei și are loc audierea celor care dețin informații pertinente soluționării conflictului. În unele situații, în această perioadă se efectuează și expertize tehnice, întocmite de experți, pe baza documentelor care vor fi apoi discutate la audierea pe fond.

Ședința în sine constă de obicei în prezentarea inițială a cazului, audierea martorilor și pledoariile finale. Acest format este identic cu cel al unui proces dintr-o instanță de judecată tradițională. Arbitrii pot însă decide să nu aplice foarte strict regulile de procedură referitoare la admisibilitatea probelor, oferind astfel avocaților o mai mare flexibilitate pentru prezentarea cazului și pledoaria finală. Cel mai important însă, arbitrii nu aplică regulile impuse de precedentele judiciare, așa cum se întâmplă în toate instanțele din Statele Unite, în care funcționează sistemul de drept numit *common law*. Ca urmare, decizia arbitrilor se bazează mai degrabă pe noțiunea de echitate, decât pe aplicarea unor norme de drept prestabilite.

Spre deosebire de negociere și mediere, decizia arbitrilor este obligatorie. Înainte ca hotărârea să fie pusă în executare, ea trebuie confirmată de o instanță federală. Această procedură este reglementată de *Federal Arbitration Act* („FAA”), lege bazată, la rândul său, pe Convenția pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine, cunoscută sub numele de „*New York Convention*”. România a ratificat această convenție în 1961, cu nouă ani înaintea Statelor Unite. Această convenție prevede punerea în executare atât a deciziilor arbitrale pronunțate în Statele Unite, cât și a celor pronunțate în străinătate.

Comparativ cu un proces civil tradițional într-o instanță, arbitrajul implică un cost redus pentru acoperirea cheltuielilor procesului, și rezolvarea mai rapidă a cazului. Cu asistența unui avocat experimentat, părțile pot obține rezultate excelente.

Av. Elena Moldovan, fost judecător român, este consilier la White & Associates, P.C., o firmă de avocatură specializată în imigrație și metode alternative de rezolvare a conflictelor. Puteți lua legătura cu d-na Moldovan prin email la evm@dmwlawfirm.com sau la telefon (212) 233-0060.